

SEMINARSKA NALOGA
VARUH GORSKE NARAVE 2017

**NABIRALNIŠTVO V SMREKOVŠKEM
POGORJU**

Avtor: JANEZ PODKRIŽNIK

Mentor: Irena Mrak

Ljubno ob Savinji, september 2017

POVZETEK

V seminarski nalogi je na kratko opisana občina Ljubno, Smrekovško pogorje, NATURA 2000, naravni rezervat Smrekovec – Komen. Problem, s katerim se srečujemo na smrekovškem pogorju v občini Ljubno ob Savinji. Na kratko so opisane ogrožene živali in rastline na tem območju. Mogoča rešitev nabiralništva na določenih odsekih oz. omejitev, ki bi pripomogla k ohranjanju neokrnjene narave in mir ogroženim živalim in rastlinam.

KAZALO

1	UVOD	- 1 -
2	OBČINA LJUBNO OB SAVINJI.....	- 2 -
3	SMREKOVŠKO POGORJE	- 4 -
	3.1 RASTLINSTVO	- 5 -
	3.2 ŽIVALSTVO.....	- 7 -
4	NARAVNI REZERVAT SMREKOVEC – KOMEN.....	- 16 -
5	NATURA 2000.....	- 17 -
6	NABIRALNIŠTVO	- 18 -
7	ZAKLJUČEK	- 22 -
8	LITERATURA	- 23 -

1 UVOD

Smrekovško pogorje je priljubljen cilj planincev, spoštovan pri domačih in zanimiv za obiskovalce od blizu in daleč. Mir in narava, ki ju iščemo, pa sta skladno s časom, v katerem živimo pod vse večjim pritiskom. Število obiskovalcev se namreč veča, s tem pa se širi tudi njihova struktura.

V zadnjih letih se je močno povečal motoriziran obisk Smrekovca, ki se razširja že na gozdne vlake in planinske poti. Vse večja množičnost, celo organizirane vožnje s kros motorji poleti in motornimi sanmi pozimi, se povečujejo čez vse razumne meje in moteče vplivajo ne le na ogrožene živalske vrste, ampak tudi na obiskovalce: pešce, lastnike zemljišč, lovce, gozdarje, oskrbnike koč. Temu se pridružuje pretirano nabiralništvo borovnic in brusnic, ki se nabirajo v neomejenih količinah in, v zadnjem času že tudi v komercialne namene.[1]

Sam se, kot lovec vsakodnevno srečujem s tem problemom in vem kako moteče je to vse skupaj. Domačini se trudimo ohranjati naravo neokrnjeno, žal pa nam tujci, kot jih imenujemo mi, dobesedno ropajo in onesnažujejo še tisti najbolj ohranjen del v naši občini.

2 OBČINA LJUBNO OB SAVINJI

Občina Ljubno leži na začetku ozke soteske Savinje, ki se vije prav v osrčje gora. Sestavljajo jo trg Ljubno, ki se v pisnih virih prvič omenja leta 1247, in osem zaselkov: Savina, Primož, Planina, Ter, Juvanje, Radmirje, Meliša in Okonina. Že pred tremi stoletji je bila občina središče trgovine z lesom in središče splavarjenja – flosarstva, ki danes živi le še kot etnografsko turistična prireditev. Občina Ljubno je bogata po svojih kulturnih znamenitostih. Naselju Radmirje daje pečat romarska cerkev Frančiška Ksaverija, ki slovi po svoji opravi in zakladnici z zbirko daril in mašnih plaščev iz 18. stoletja. V središču trga Ljubno je urejena flosarska zbirka, ki predstavlja življenje flosarjev oz. splavarjev skozi zgodovino. Obiskovalca popelje v preteklost kraja in ohranja spomin na flosarijo, vlcerstvo in žagarstvo. Pripoveduje zgodbo o gozdovih, ki obdajajo dolino, o reki, ki teče skoznjo, o spravilu lesa v dolino iz gozdov visoko v hribih, o delu na žagah, o izdelovanju splavov in o splavarjenju v oddaljene kraje, o lesu, ki se je pod pridnimi rokami spreminjal v kruh, in o usodah ljudi, ki so tod živeli. Od naravnih znamenitosti velja omeniti Tirske peči, preko 100 metrov visoke apnenčeve stene na jugovzhodni strani planote Golte. Tu uspeva značilna termofilna flora, v previsnih pečinah pa vsako leto gnezdi planinski orel. Najpomembnejša naravna znamenitost pa je območje grebena Smrekovec – Komen, ki je zavarovano kot geološki in botanični rezervat. Andezitni hrbet je rezultat vulkanizma iz oligocena, vrhovi grebena so zaobljeni in zaradi neapnenčaste, kisle podlage večidel poraščeni z rastlinami, ki jih drugje v Sloveniji ni najti. Zaradi edinstvenosti in izjemnih kvalitiet velja greben za objekt republiškega pomena. Občina Ljubno je zaradi svoje izredne lege izhodišče za številne lepe in zanimive planinske poti, obiskovalcem pa nudi tudi prijetne izlete po okolici. Smrekovsko pogorje je za planince priljubljen cilj, mir in neokrnjena narava pa sta zelo spoštovana in cenjena tudi med domačini. Število obiskovalcev se veča in skladno s časom, v katerem živimo, je poseg v mir in naravo vse večji. V Občini Ljubno se zavedamo motečih vplivov in aktivnega obremenjevanja okolja. Množičnost motoriziranega obiska, organizirane vožnje z motornimi vozili in motornimi sanmi ogrožajo ne samo rastlinske in živalske vrste, ampak tudi planince, lovce, gozdarje in lastnike. V zadnjih letih smo priča tudi količinsko neomejenemu in pretiranemu nabiranju borovnic in brusnic v prodajne namene. Za ohranitev neokrnjenega Smrekovskega pogorja je nujno potrebno pričeti z ukrepi za zmanjšanje škodljivih vplivov. S pravilnim usmerjanjem vseh dejavnosti v okolju, predvsem turizma in gospodarjenja z gozdovi, bomo pripomogli k uravnoteženi izravnavi interesov med naravo in gospodarskim razvojem. Za to pa se zavzema Natura 2000, kamor je umeščeno tudi Smrekovsko pogorje. Z vključitvijo v

Naravovarstveno zvezo Smrekovec dokazujemo vsi, ki nam je do ohranitve neokrnjenega pogorja in vsega, kar je nanj vezano, da želimo s skupnimi prizadevanji ohraniti pestro in naravno okolje ter lepoto in bogastvo neokrnjene narave tudi za prihodnje rodove. [1]

Število prebivalcev v naši občini je 2600. Nadmorska višina se razteza od 420 m do 1684m, površina pa 7911,11ha. Od tega imamo gozdnih površin 6057,3 ha. [2]

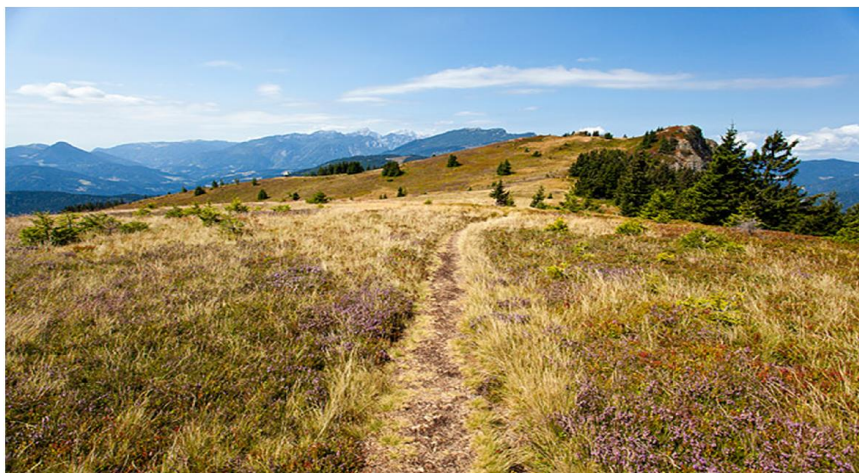
Slika 1: Razgled na Ljubno ob Savinji s Komna 1684m (foto: J.P.)

3 SMREKOVŠKO POGORJE

Smrekovško pogorje leži v vzhodnem delu Kamniško - Savinjskih Alp. V obliki deset kilometrov dolgega slikovitega grebena se razprostira v smeri vzhod – zahod, kjer si sledo vrhovi: Smrekovec (1577 m), Krnes (1613 m), Komen (1684 m) Travnik (1637 m).

Glavna naravna posebnost Smrekovškega pogorja je geološka zgradba. Gradijo ga vulkanske kamnine zgornje oligocenske starosti. Njihov nastanek je vezan na razvoj vulkanskega masiva, ki je tektonsko vezan na spajanje Afriške kontinentalne plošče in Jadranske mikro plošče. Vulkanski masiv je sestavljen iz enega ali več plastovitih vulkanov, ki so delovali v morskem okolju. Vulkanskim kamninam tvorijo podlago mezozojske karbonatne kamnine in tudi zgornje oligocenski laporovci in meljevci. Sestava magme se je med vulkanskim delovanjem spreminjala, zaradi tega lahko na tem območju najdemo različne magmatske in piroklastične kamnine. Vse ostale naravne značilnosti, kot so relief, vodovje, rastlinstvo in živalstvo, ki so se na tej osnovi razvile, so za slovenske razmere posebnost ter zato vredne in potrebne posebnega varstva. Značilna je tudi pokrajinska zgradba. Južna pobočja, ki se stekajo proti Savinji, so v veliki meri izkrčena in predstavljajo tipično pokrajino gorskih pašnikov. Severna pobočja, ki se spuščajo v dolino Bisto v občini Črna na Koroškem pa predstavljajo sklenjeno gozdno pokrajino s pretežno sonaravnimi gorskimi gozdovi izjemne naravovarstvene vrednosti.

Naravna dediščina Smrekovškega pogorja je bogata in pestra. Vsebuje tako geološke, geomorfološke, hidrološke, kot tudi botanične, zoološke in pokrajinske posebnosti. Večino jih najdemo na samem Komnu in njegovi neposredni okolici, ki ima zato značilnosti naravnega razervata. Ta obsega del južnih travnatih pobočij, glavnino pa predstavljajo gozdovi na skalnatem severnem pobočju Komna. [3]

Slika 2: Smrekovško pogorje – Komen

3.1 RASTLINSTVO

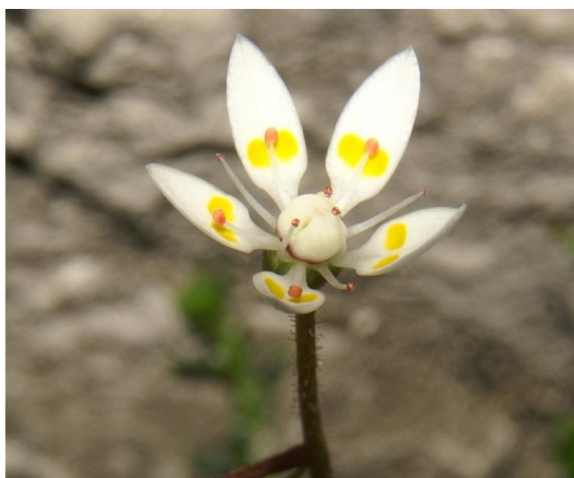
Zaradi prej omenjene geološke podlage in geografskega položaja se smrekovsko pogorje ponaša z nekaterimi botaničnimi posebnostmi. To so rastlinske vrste, ki imajo tukaj edino ali eno od redkih rastišč v Sloveniji. Med jegličmi sta to kuštravi jeglič in najmanjši jeglič. Med rastlinami gorskih travnišč izstopata Kočov svišč in beli kosmatinec. Na skalnih rastiščih uspevajo alpska zvončnica, alpska azaleja in praprotna vudsovka. Na vlažnih senčnih rastiščih najdemo endemno rastlinsko vrsto živorodni zvezdasti kamnokreč. [3]

Slika 3: Kuštravi jeglič

Slika 4: Kochov svišč

Slika 5: Zvezdasti kamnokreč

3.2 ŽIVALSTVO

V smrekovških gozdovih je najti precej zavarovanih vrst, ki so drugod že izginile, kar daje območju posebno vrednost. Nekatere živali so našle pod pogorjem svoje stalno mesto, drugim je območje samo postaja na njihovi selitveni poti, spet tretje se tu zadržujejo le občasno, saj domujejo v drugih predelih. Takšni sta npr. divja mačka in ris, na svoji poti proti Alpam se pojavi rjavi medved. Planinski zajec je tod stalni prebivalec. Pozimi je snežno bel, le konici uhljev sta črni. Sicer živi nad gozdno mejo, toda ob hudih zimah si išče zavetje in hrano v gozdovih.

Slika 6: Planinski zajec

Od ujed bomo z nekaj sreče uzrli planinskega orla, katerega razpon kril lahko presega 2 m. Iz družine kur so stalno prisotni gozdni jereb, divji petelin in ruševac. Vse tri veljajo za neprilagodljive vrste, kar pomeni, da se ne morejo prilagoditi spremembam ali škodljivim vplivom iz okolice, temveč enostavno izginejo, če je sprememb preveč. Pogoja za njihov obstoj sta namreč bogato gozdno podrastje (gozdni sadeži, pestrost grmovnega sloja) in mir. Ruševac živi v pasu ruševja, nizkih borovcev, od tod izhaja njegovo poimenovanje. [1]

Slika 7: Planinski orel (foto: J.P.)

Od plazilcev bomo žal že redko opazili kače, najpogosteje planinskega gada, ker jih zaradi nevednosti ljudje v strahu še vedno pobijajo. Kače so mesojede živali in imajo pomembno vlogo v okolju. Koristne so tudi okoli naših domov. Čeprav so nekatere naše vrste kač strupene, od njihovega strupa človek ne umre. Okolje dvoživk so mlake, kali, ki nastajajo ob koritih za živino ali na slabo prepustnih tleh. Ustrezne življenjske pogoje nudi tudi vlagoljubna vegetacija v senčnih in vlažnih predelih. Najpogostejše vrste dvoživk so: hribski urh, navadna krastača, zelena žaba, sekulja, pupki, nekoliko višje živi planinski močerad. Bogastvo vodne favne se kaže v velikem številu vrst iz skupin vodnih bolh, rakov ceponožcev, vrbnic in mladoletnice, pri slednjih je kar sedem ugotovljenih vrst iz skupine alpskih endemitov.

Slika 8: Planinski gad (foto: J.P.)

Do ogroženosti obstoja neke vrste pride večinoma s součinkovanjem več dejavnikov na globalni, regionalni in lokalni ravni. Z lokalnega vidika so pomembni odnosi in razmerja med vrstami, prisotnost bolezni ter vplivi iz okolice. Povzročitelj slednjih je večinoma človek. Škodljivost človekovih posegov pa je odvisna od zahtev neke vrste in razmer v okolju (letni čas, razpoložljivost hrane). Divje živali velikokrat živijo vsaka na ozko omejenem območju, ta območja pa morajo biti med seboj povezana, da so omogočeni stiki med živalmi. Prav ti prehodi pa so dostikrat onemogočeni, ker jih je prerezal človek z gradnjo prometnic, z intenzivnim kmetijstvom. Gozdne kure ne prenašajo hrupa, povzroča jim stres. Vznemirjanje divjadi vnaša nemir in povzroča dodatno gibanje (beg), kar jih ob pomanjkanju hrane (pozimi) dodatno obremenjuje. Če je isti ruševac ali divji petelin na primer v mrzlem zimskem dnevu dvakrat ali trikrat pregnan, lahko od prevelike porabe energije preprosto pogine. Kljub vsemu pa se veliko živali prilagodi človeku. Navadijo se na poti, kjer se človek giblje ali živi. Občutljivejše se umaknejo v mirnejše predele. Sožitje je vsekakor lahko uspešno partnerstvo, če ljudje le znamo upoštevati potrebe živali.

Slika 9: Ruševac med petjem na Komnu (foto: J.P.)

V Sloveniji živi divji petelin v starejših mešanih in presvetljenih iglastih gozdovih s pritalnim rastlinstvom na nadmorski višini od 1000 do 1600 m. Smrekovško pogorje po mnenju nekaterih raziskovalcev predstavlja v začetku tretjega tisočletja enega najmočnejših habitatov divjega petelina v evropskem alpskem prostoru. Za eno paritveno območje petelina (rastišče) je potrebno vsaj 50 ha sklenjenega gozda in ker se divji petelin vsako pomlad vrača na isto rastišče, ga lahko nemir na njegovem prostoru sčasoma prežene. Vsako opuščeno rastišče pa pomeni krčenje populacije in s tem osiromašenje naravne krajine. Marsikje, kjer je nekdanj živel divji petelin, so nanj zaradi prevelikih človekovih posegov v okolje ostali le še spomini, zahodno obrobje Šaleške doline, Zgornja Savinjska in Mežiška dolina oziroma Smrekovško pogorje pa je še vedno prostor, kjer ga lahko najdemo.

Slika 10: Divji petelin

Divji petelin se prehranjuje z različno hrano rastlinskega in živalskega izvora. Pestrost njegove hrane je odvisna predvsem od rastlinskih vrst, ki rastejo v njegovem življenjskem okolju. Zelo pomembna je za življenje petelina drevesna sestava gozda, delež gozdnih jas, poraščenih z borovnicami, brusnicami in malinami, ki so njegova osnovna hrana. Pozimi prevladuje v njegovi prehrani skoraj izključno rastlinska hrana (iglice in vejice iglavcev,

spomladi tudi popki listavcev, poleti in jeseni pa borovnice, brusnice in drugo jagodičje), od živalske hrane uživa različne žuželke, pajke in zlasti mravlje, pri kebčkih pa v prehrani prevladujejo mravlje. Divji petelin se razmnožuje oziroma rasti od sredine aprila do sredine maja. Petelini se oglašajo z različnimi zvoki, ki bi jim težko rekli petje, saj včasih s petjem nimajo nobene zveze. Oglašajo se tudi kokoši, ki pa so v času paritve veliko bolj previdne kot samci. Petelini živijo popolnoma ločeno od kokoši, razen seveda v času rasti, in mnogi menijo, da je spolno razmerje med samci in samicami v glavnem v razmerju 1 : 1 (približno enako število obeh spolov). [1]

Slika 11: Kura divjega petelina (foto: J.P.)

Ker je poraščenost Smrekovškega pogorja ponekod še relativno gosta, so se na tem prostoru ohranile nekatere že sicer redke vrste ptic, ki tukaj gnezdijo. Med najredkejše spada koconogi čuk, za katerega je upadanje številčnosti iz leta v leto opaznejše. Je iste velikosti kot drozg, ima precej veliko sovjo glavo, po kateri je prepoznaven med ostalimi pticami. Po hrbtu je temno rjavo siv s svetlimi progami na perutih. Po trebuhu pa je skoraj bel z rjavimi

vzdolžnimi progami. Leta tudi podnevi. Koconogi čuk gnezdi izključno samo v duplih listavcev, ki jih izdolbe črna žolna.

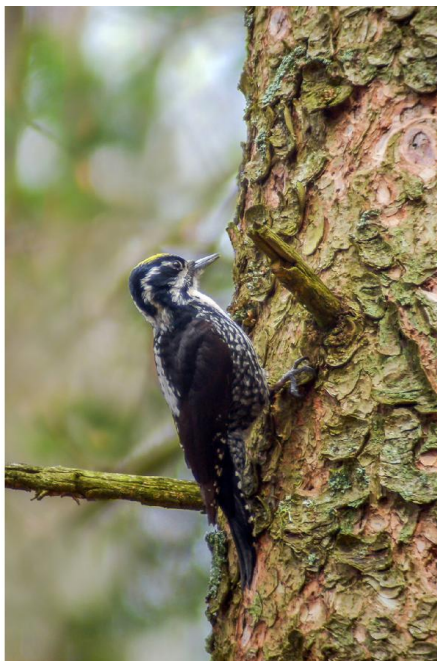
Slika 12: Koconogi čuk

Mali skovik je najmanjša vrsta sov pri nas. Je za spoznanje večji od krivokljuna. Po hrbtu je temno sivo rjav z belimi prečnimi progami, po trebuhu pa je skoraj bel z rjavimi vzdolžnimi progami. V primerjavi s telesom je rep precej večji in z njim tudi nenehno trza, kadar sedi na veji ali na drevesu. Gnezdi večinoma v iglavcih (smreka, macesen), kjer duplino zalije smola, kar mu daje večji občutek varnosti. Je tudi dnevna ptica in rad poseda na vrhovih smrek.

Slika 13: Mali skovik

Triprsti detel je gotovo ena naših najredkejših ptic, ki pa še vedno gnezdi na Smrekovškem pogorju. Spada med detle in ima od vseh ostalih najtemnejše perje in je tudi edini, ki ima na glavi rumeno teme. Večinoma se zadržuje v iglastih gozdovih s precej suhimi drevesi, kjer tudi gnezdi.

Slika 14: Triprsti detel

Črna žolna je med našimi žolnami največja. Zgodaj spomladi še vedno lahko na območju Smrekovca poslušamo zamolklo donenje kljuna črne žolne, s katerim razbija po votlem deblu in oznanja svoj gnezditveni okoliš, hkrati pa z oglašanjem vabi tudi samico v svojo bližino. Gnezdo izdolbe še v zdravo bukovo drevo in ga pusti par let, da se duplina utrdi, šele nato jo uporabi za gnezditev. To pa večkrat izkoristijo tudi druge ptice, ki gnezdijo v duplih (koconogi čuk, brglez, ...). Ko pride končno do gnezditve, oba starša skrbita za mladiče, ki sicer zelo hitro rastejo. Ker je v zadnjih letih zaslediti precejšnje povečanje zalubnikov, je opaziti tudi večje število parov gnezdečih črnih žoln

Gozdni jereb je predstavnik gozdnih kur, ki najštevilčnejše zastopajo Smrekovško pogorje. Zaradi svoje prikritosti in načina življenja je na tem prostoru ohranil dokaj stabilno populacijo. Hkrati pa je to tudi njegov idealni življenjski prostor, saj potrebuje za svoj obstoj stare smrekove gozdove z borovničevjem, jerebiko in lesko. Njegova obarvanost perja se idealno sklada z okoljem, v katerem živi. Celotna obarvanost perja je sivo rjavo grahasta pri obeh spolih, razen pri samcu se v času parjenja roženica obarva svetlo rdeče. Spomladi lahko

večkrat slišimo njegovo oglašanje, ko z zvonečim glasom civ, civ, ciceri, ci , civ kliče samico v svoj okoliš.

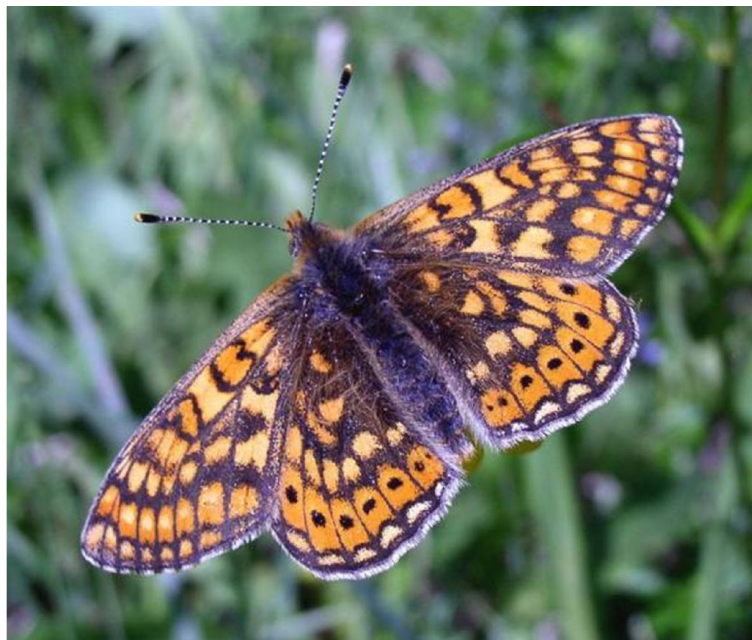
Slika 15: Gozdni jereb

Ruševec, čuuš, čuuš, še v popolni temi zaslišimo v času dvorjenja in petja te čudovite ptice, ki še gnezdi na celotnem Smrekovškem pogorju. Samec se po barvi perja precej razlikuje od samice, ki je pretežno rjavo grahasto obarvana. Samec je po hrbtu temno modro žametast, na krilih belo zarobljen, nad očmi pa ima v času parjenja rdečo rožo. Rep mu krasijo »krivčki«, ki so bili včasih pravi statusni simbol pri lovcih.

Slika 16: Ruševec (foto: J.P.)

Preko 600 vrst metuljev dopolnjuje izjemno naravno pestrost Smrekovškega pogorja. Le kdo jih še ni občudoval, ko se v sončnih dnevih spreletavajo po cvetočih tratah. Med običajnimi vrstami dnevnih metuljev bomo gotovo prepoznali lastovičarja, jadralca, osatnika, dnevnega pavlinčka, koprivarja in gospico.

Slika 17: Travniki postavnež

Na poteh po Smrekovškem pogorju vidimo nenehoma mravlje, posebej opazne so zaradi svojih velikih mravljišč. Mravljišča gradijo delno v zemlji, večji del pa nad njo; gradbeno gradivo so predvsem iglice in drobne vejice. V posameznem mravljišču lahko živi do nekaj milijonov mravelj. S strukturo gradiva, velikostjo in obliko mravljišča lahko regulirajo temperaturo in vlago v kamricah z zarodom. Na sončnih legah so mravljišča bolj ploščata, v senci bolj visoko in ozko kopasta. Oblika mravljišča je odvisna tudi od vrste mravelj. [1]

4 NARAVNI REZERVAT SMREKOVEC – KOMEN

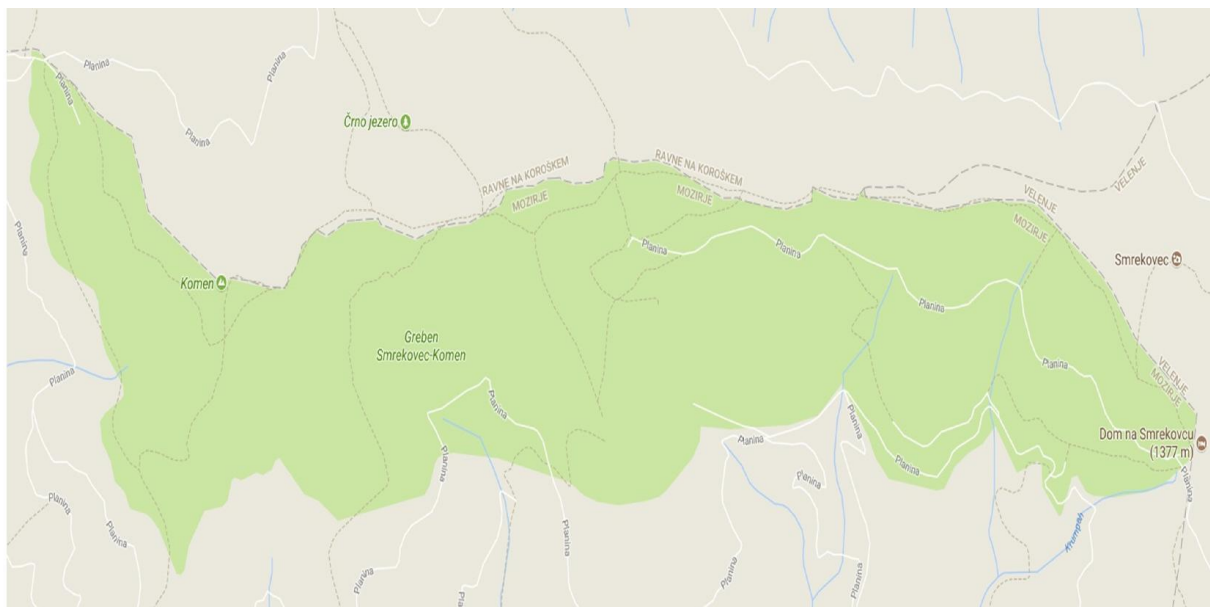
Območje grebena je zavarovano kot geološki in botanični naravni rezervat od leta 1987 z odlokom Občine Mozirje (Ur.l. SRS 27/10. 07. 1987). Zavarovano območje poteka po ozemlju današnje Občine Ljubno ob Savinji.

Izsek iz strokovnih podlag, ki so bile osnova za razglasitev naravnega rezervata (Zavod za spomeniško varstvo Celje, 1985):

Na severovzhodnem koncu se na Raduho naslanja andezitni greben, ki sega vse od Travnika do Smrekovca. Andezitno pogorje se vleče v smeri vzhod – zahod in je enomernih višin (okoli 1500 m). S širokimi, zaobljenimi in stožčastimi kopami nas spominja na Pohorje. Tla so povsod prekrita z debelo preperelino, le na vrhu Komna se pokaže gola andezitna skala. Pogorje je rezultat vulkanizma iz oligocena. Tu so andezitni grohi, pomešani z metamorfnimi kameninami.

Greben velja za edini večji predel na andezitni kamninski podlagi in edinstven gorski vrh iz andezita (Komen) v Sloveniji. Razen tega velja za edino rastišče nekaterih vrst v Sloveniji. Zaradi vseh zgoraj omenjenih kvalitiet velja za objekt republiškega pomena. Objekt je ogrožen zaradi možnih gradenj počitniških hišic, cest, poti, razen tega pa tudi zaradi prekomernega nabiranja arnike.

Velja varstveni režim za geološko-paleontološke in mineraloško-petrografske spomenike ter botanične naravne spomenike. [1]

Slika 18: Naravni rezervat Smrekovec - Komen

5 NATURA 2000

Natura 2000 je doslej najobsežnejši naravovarstveni program Evropske skupnosti za zaščito prostoživečih vrst in (njihovih) življenjskih prostorov. Pravna podlaga je bila zasnovana že v Direktivi Sveta 79/409/EGS o ohranjanju prostoživečih ptic (t. i. Ptičja direktiva), dokončne določbe pa opredeljuje Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih življenjskih prostorov (habitatov) ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (t. i. Habitatna direktiva). Koncept programa je vzpostavitev omrežja evropsko pomembnih območij: posebna varstvena območja (Ptičja direktiva) in posebna ohranitvena območja (Habitatna direktiva). Obe kategoriji sestavljata skupno ekološko omrežje, imenovano Natura 2000.

Smrekovško pogorje je uvrščeno v Naturo 2000 kot del območja Kamniško-Savinjskih Alp in Vzhodnih Karavank s štirinajstimi evropsko pomembnimi vrstami ptic. Mali skovik, ruševac, divji petelin, koconogi čuk, gozdni jereb in druge opredeljujejo območje kot evropsko pomembno po Direktivi o pticah. Veliko pove podatek, da vsak četrti mali skovik na Slovenskem živi prav tu. Območje je zelo pomembno tudi zaradi divjega petelina, ki ima prav tu največjo gostoto rastišč v Sloveniji. Poleg omenjenih ptic je območje opredeljeno tudi po Habitatni direktivi. Pomembni habitati so predvsem ilirski bukovi gozdovi, kjer živi alpski kozliček, ruševje in svet nad zgornjo gozdno mejo, ki obsega travišča, melišča, resave in skalovja. Nič manj pomembna niso obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja ob bregovih rek in potokov.

Natura 2000 se zavzema za uravnoteženo izravnano interesov med naravo in gospodarskim razvojem, za pravilno usmerjanje vseh dejavnosti v prostoru, predvsem pa turizma, gospodarjenja z gozdovi in občutljivimi prostori nad zgornjo gozdno mejo, ki morajo ostati takšni, da se ohranjajo življenjski prostori ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. V večini primerov na našem območju to pomeni ohranjanje dosedanje rabe prostora. Samo pestro in naravno ohranjeno okolje je namreč spodbuda za razvoj sonaravnih oblik rabe prostora. [1]

6 NABIRALNIŠTVO

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da je bilo nabiralništvo vedno del življenja tudi pri nas. Ljudje niso nabirali le hrane zase, temveč tudi krmo za živali, ter seveda zdravilne rastline in rastline, ki so uporabne za proizvodnjo drugih izdelkov. Medtem ko se je življenjska raven dvigovala, je zanimanje za nabiralništvo padalo in je postajalo vedno bolj ljubiteljsko nabiranje, ki je bolj kot prvotnemu namenu služilo za sprostitev in domačo rabo. Danes nabiralništvo postaja vedno bolj zanimivo, malo zaradi vračanja načela »nazaj k naravi«, nekaj pa tudi zaradi ekonomskih razmer. Žal pa je vse skupaj pri nas preseglo meje okusa in prešlo v komercialne namene. Ljudje v gozdu najpogosteje nabirajo kostanj, gobe, borovnice, brusnice, maline in zdravilne rastline. [4]

V letu 2016 sem bil na Občini Ljubno ob Savinji zaposlen in sem v času najhujše invazije nabiralništva, v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije opozarjal in nadziral nabiralce. Domačini in kmetje so se vsakodnevno pritoževali na Občini nad nenormalnim obiskom ljudi v njihovih gozdovih, pašnikih.

Najbolj pereča tema je seveda intenzivno nabiranje borovnic in brusnic v komercialne namene na območju naravnega rezervata Smrekovec – Komen. V sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije smo na območju koč na Smrekovcu postavili rampo, katera je onemogočila dostop z vozili do pašnika Kernes na katerem je največje rastišče borovnic in brusnic. Žal se je objestnost pokazala že prvi dan in ključavnica ja bila uničena, vozila pa so nadaljevala pot po cesti, ki je prepovedana za ves promet, kajti količine borovnic, tudi več kot 30 litrov je peš za več kilometrsko pot pač prenaporna.

Med več kot 90 oglobljenimi vozniki je zanimivo dejstvo da med njimi ni bilo niti enega domačina. Seveda nam to pove, kdo nam že desetletja v času nabiranja obiskuje našo prelepo naravo, s tem pa s seboj ne prinaša ničesar drugega kot goro smeti, hrup, uničuje ceste, poti, vnaša nemir med ogrožene živali in uničuje rastlinje.

Ocenil sem tudi dnevno nabrano količino borovnic v vrhuncu sezone. Dnevno je območje Kernes obiskalo več kot 30 nabiralcev, nabrane količine so bile od 5 litrov pa tudi do 30 litrov na enega nabiralca. Povprečno lahko vzamemo 10 litrov nabranih borovnic, kar nam dnevno nanese 300 litrov, dovoljenih pa bi bilo skupaj samo 60 l za 30 nabiralcev. Tako lahko rečemo da je bilo v avgustu leta 2016 v Kernesu, večino v komercialne namene nabranih več kot 4000l borovnic.

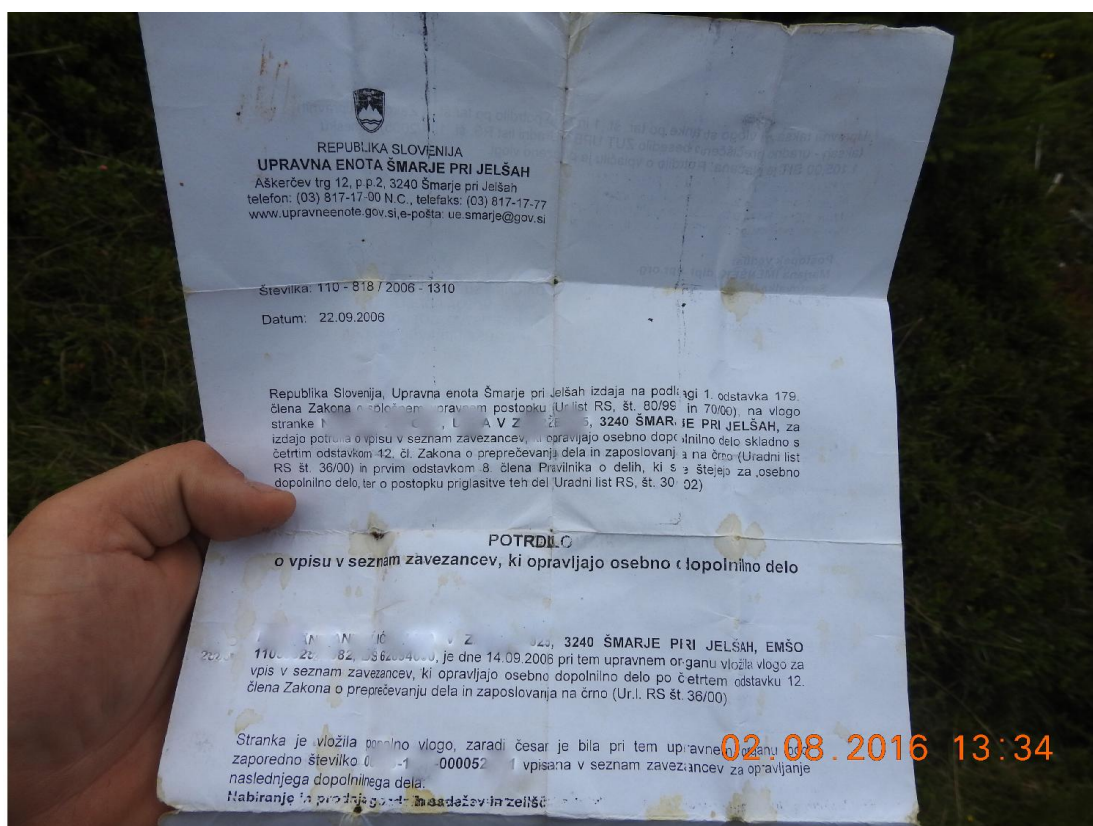
Slika 19: Nabiralci v Kernezu

Slika 20: Več kot 20 l borovnic

Slika 21: Vsakodnevni prizor, brez prepovedanih grabljic pač ne gre

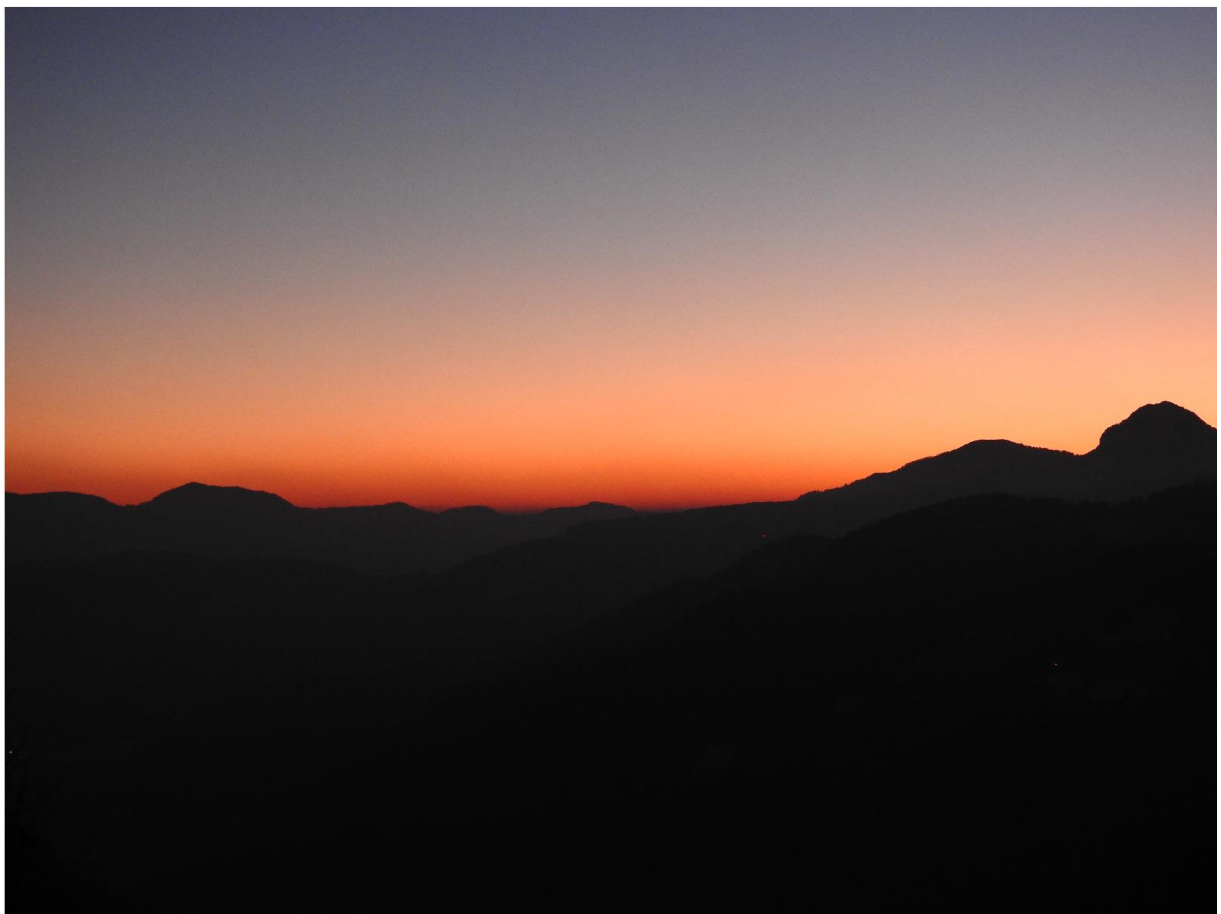

Slika 22: Potrdilo za nabiranje gozdnih sadežev in zelišč

Ko se zaključi sezona borovnic v Kernesu in na Travniku se isti nabiralci prestavijo na Komen, kjer ponovno z grabljicami nabirajo še popolnoma zelene brusnice in jih doma zorijo. V času invazije nabiralcev na območju Komna težko opazimo kakšno žival, čeprav je na njem mogoče eno večjih rastišč ruševca pri nas.

Potrebno bo potegniti rešitve in ustaviti takšen naval ljudi na območje naravnega rezervata. Sam že več let predlagam občini nekatere rešitve, ki pa še vedno niso obrodile sadov. Z določenimi društvi bo potrebno stopiti skupaj, da bomo zanamcem pustili neokrnjeno naravo.

Potrebno bo sprejeti občinski odlok, ki bo omejeval obleganje narave v času nabiranja plodov. Sam mislim, da bi bilo potrebno storiti podobno kot v Logarski dolini. V mesecih julij-avgust-september pobirati prispevke v zaselku Ratke. Pri nabiranju borovnic vršiti dnevno kontrolo količine nabranih borovnic in prepoved uporabe grabljic. Začetek nabiranja borovnic 15. avgust in konec 31. avgusta, začetek nabiranja brusnic pa 15. september in konec 30. septembra.

Slika 23: Sončni zahod (foto: J.P.)

7 ZAKLJUČEK

Čeprav se je tehnologija hitro razvijala, civilizacija širila, sem lahko ponosen da živim v tako lepem kraju, ki mi za enkrat še daje svobodo. Naši predniki so se verjetno trudili da nam zapustijo neokrnjeno naravo, sedaj smo na vrsti mi da enako zapustimo našim zanamcem. Med pisanjem seminarske naloge sem se spomnil veliko lepih in slabih trenutkov, ki sem jih doživel na smrekovškem pogorju. Moj najljubši vrh Komen, me vedno napolni s energijo, zato se sam zelo prizadevam da bi na naših planinah uživali v svobodi, petju ptic, občudovanju rož, živali. Žal v najlepših mesecih poslušam samo ljudi, ki jih ne maram. Domačini raje sedimo doma, kot pa da bi se prerekali s tujci, ki se norčujejo in narave in nas. Zaključil bi z mislijo Nejca Zaplotnika, katera navdihuje in mislim, da bi se je mora vsi držati »Pozabljamo, da smo kljub vsem strojem in zgradbam še vedno le del narave«

8 LITERATURA

- [1] Ohranimo Smrekovec <http://www.smrekovec.net/?lang=si>
- [2] Občina Ljubno ob Savinji <https://www.ljubno.si/>
- [3] Zavod republike Slovenije za varstvo narave
http://www.zrsvn.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=63&id_informacija=606
- [4] Kmetija.si <http://www.kmetija.si/zgodovina-nabiralnistva-na-slovenskem>